

Programma van maatregelen Melle - Kouterslag

Natasja Reyns

Bornem
2023

Gemotiveerd advies

De opgestelde nota volgt op een archeologienota waaruit de noodzaak voor bijkomend archeologisch vooronderzoek bleek.¹ In het kader van de nota werd een veldkartering (projectcode 2022G267) een landschappelijk bodemonderzoek (projectcode 2022G266), een verkennend archeologisch booronderzoek (projectcode 2022L212), een waarderend archeologisch booronderzoek (projectcode 2023A206) en een proefsleuvenonderzoek (projectcode 2023A171) uitgevoerd.

Naar aanleiding van plannen voor het uitvoeren van verbeteringswerken aan het sport- en recreatiedomein Kouterslag, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Uit het bureauonderzoek bleek dat het terrein archeologisch potentieel kent. Er was enerzijds een concrete verwachting naar bewoningssporen uit de middeleeuwen en anderzijds naar resten gerelateerd aan de Slag bij Melle uit 1745. Op basis van de landschappelijke ligging van het terrein waren relevante archeologische resten uit andere periodes evenmin uit te sluiten. Een afweging van de impact van de geplande werken op het bodemarchief en het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek maakte duidelijk dat bijkomend archeologisch onderzoek nodig was in een zone van ca. 21.163 m².

Bij de uitgevoerde veldkartering onder de vorm van metaaldetectie zijn geen vondsten gevonden die in verband te brengen zijn met de Slag bij Melle uit 1745. Tijdens het landschappelijk bodemonderzoek werd binnen het onderzoeksgebied een beperkte variatie in de bodemopbouw vastgesteld. Er blijkt sprake van een goed bewaarde bodem binnen de verstoringsdiepte van de geplande werken. Ze vertoont een bodemopbouw met een ploeglaag, gevolgd door een E, een B en een C horizont. De goed bewaarde bodem betekent dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied zowel nog potentieel kent op goed bewaarde steentijd artefactensites als op relevante archeologische sporen.

Op basis van bijkomende informatie over de aanwezigheid van kabels en leidingen binnen de te onderzoeken zone werd de zone geadviseerd voor verder vooronderzoek verkleind tot een oppervlakte van 18.134 m². Dit omdat het bodemarchief ter hoogte van de bestaande kabels en leidingen vergraven is en omdat het gevaarlijk is om dicht bij bestaande kabels bodemingrepen uit te voeren.

Tijdens de uitvoering van een verkennend en een waarderend archeologisch booronderzoek door BAAC Vlaanderen bv kwamen steentijd artefacten aan het licht. Er blijkt sprake van een waardevolle steentijd artefactensite, die twee zones omvat van respectievelijk ca. 1120 m² en ca. 785 m².

Rond de zones waar zich een waardevolle steentijd artefactensite bevindt, werd nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Daaruit blijkt dat op het terrein ook relevante archeologische resten aanwezig zijn. Ze worden gekenmerkt door een lage densiteit. We interpreteren de sporen momenteel als vermoedelijke sporen van begraving en dateren de sporen op basis van vondsten in de omgeving en vondsten uit S1 in de metaaltijden tot de Romeinse tijd. Indien behoud in situ niet mogelijk is, wordt op basis van het proefsleuvenonderzoek nog eens een zone van 2273 m² geadviseerd voor opgraving.

We kunnen besluiten dat op het terrein sprake is van een waardevolle archeologische vindplaats van in totaal ca. 4178 m². De initiatiefnemer heeft daarop de ontwerpplannen laten aanpassen zodat bodemingrepen nog slechts ca. 20 cm diep zullen reiken, waardoor het bodemarchief ter hoogte van de waardevolle archeologische vindplaats in situ bewaard kan blijven. Relevante archeologische resten kunnen voorkomen vanaf een diepte van ca. 40 cm.

¹ Reyns 2022

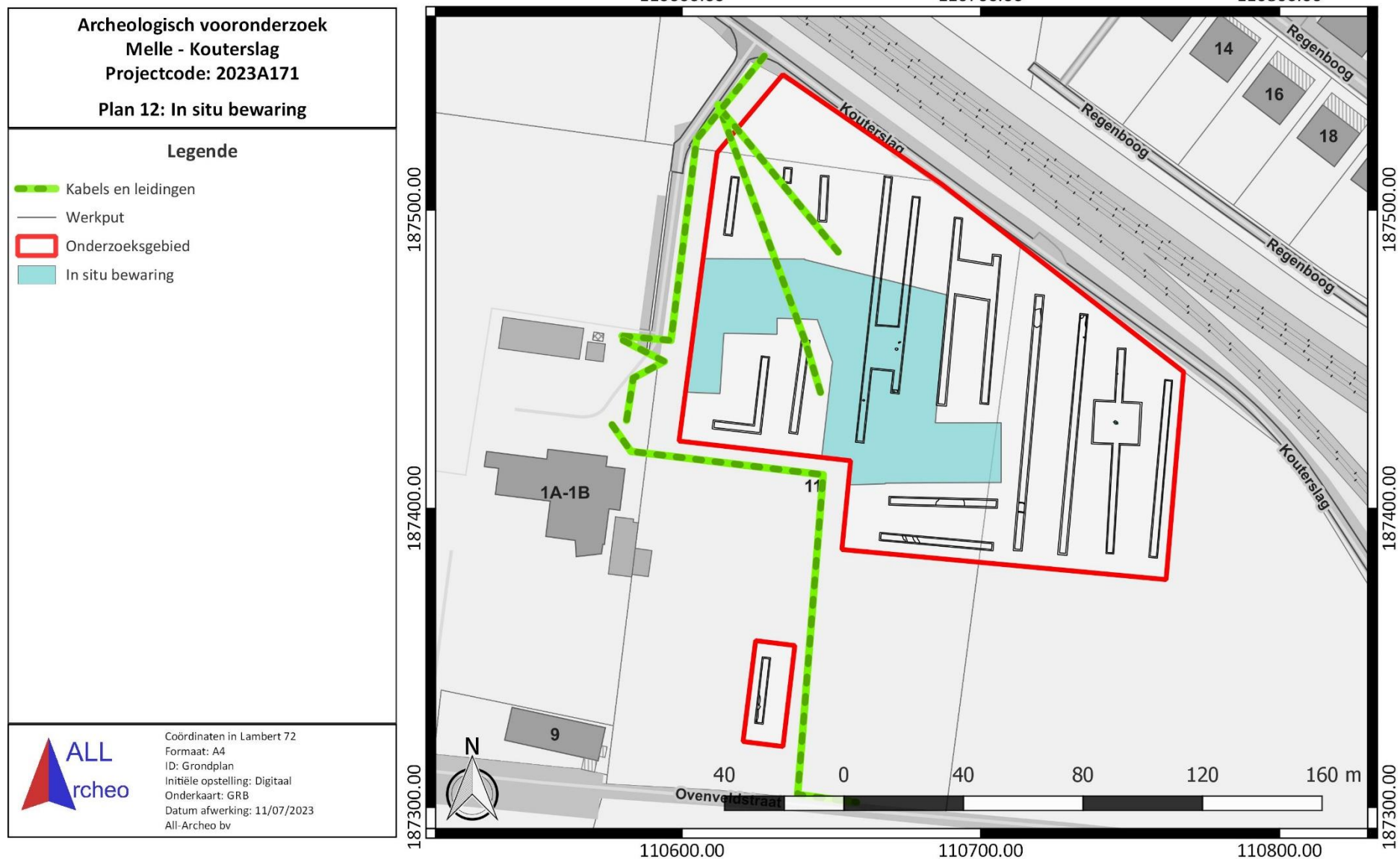
Programma van maatregelen voor behoud in situ

Ter hoogte van de vastgestelde waardevolle archeologische vindplaats kan door een aanpassing in de uitvoeringswijze van de geplande werken het archeologische bodemarchief in situ behouden worden. De oppervlakte van de waardevolle archeologische vindplaats die in situ bewaard wordt, bedraagt ca. 4178 m². Voor de bewaring in situ werd een aanpassing van de bouwplannen doorgevoerd.

Een bufferzone van minimaal 20 cm ten opzichte van het vastgestelde archeologische niveau wordt gerespecteerd. Omdat er steeds sprake moet zijn van een bufferzone van 20 cm is het niet nodig dat de werken opgevolgd worden door een archeoloog. De initiatiefnemer of zijn aangestelde moet wel het nodige toezicht houden en maatregelen treffen, opdat de bufferzone wordt gerespecteerd. De maatregelen bestaan uit het duidelijk fysiek aangeven op het terrein wat de maximale verstoringsdiepte is. Het aangeven van de maximale verstoringsdiepte dient uitgevoerd te worden door een persoon die over voldoende competenties beschikt om dit te doen (bijvoorbeeld een landmeter, topograaf, ...).

Er zijn geen risicofactoren waar rekening mee gehouden dient te worden. Het archeologisch ensemble dat het resultaat is van het archeologisch vooronderzoek zal bewaard worden door Onroerenderfgoeddepot Provinciaal ErfgoedCentrum, Lotharingenstraat 1, 9700 Ename (Oudenaarde).

Indien wijzigingen aan de geplande werken doorgevoerd worden die betekenen dat in de zone van in situ bewaring geen bufferzone van 20 cm ten opzichte van het bovenste relevante archeologische niveau aangehouden kan worden, dan moet er een nieuwe evaluatie gemaakt worden van de impact van de geplande werken. Daarvoor dient een nieuwe (archeologie)nota opgesteld te worden.

Figuur 1: Aanduiding van de waardevolle archeologische vindplaats die in situ bewaard kan blijven door een aanpassing van de geplande werken, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Bibliografie

Reyns, N., 2022: *Archeologienota Melle - Kouterslag*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1434).